

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

วัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติด และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นในตำบลชีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มวัยรุ่นอายุ 11–25 ปีในตำบลชีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 360 คน ผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัยและวิจารณ์

1. ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

1.1 ข้อมูลทั่วไป

คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 53.05 มีอายุเฉลี่ย 17.87 ปี อายุน้อยที่สุด 11 ปี อายุมากที่สุด 25 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาตรีร้อยละ 13.61 อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษาถึงร้อยละ 64.72 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาแล้วประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด ร้อยละ 19.72 และพบผู้ไม่มีงานทำร้อยละ 1.67 สำหรับรายได้ต่อเดือนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.06 มีรายได้อยู่ระหว่าง 1,001–3,000 บาท รองลงมาร้อยละ 31.95 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท ทั้งนี้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,729.09 บาท โดยผู้มีรายได้ต่ำที่สุดคือ 50 บาทต่อเดือน และมากที่สุดคือ 30,000 บาทต่อเดือน สถานภาพสมรสของบิดามารดาอยู่ด้วยกันมากที่สุดร้อยละ 65.28 บิดามารดาหย่าหรือแยกทางกัน กับบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรมมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 19.44 และร้อยละ 13.89 ตามลำดับ นอกจากนี้พบกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาถึงแก่กรรมทั้งคู่ร้อยละ 1.39 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังอยู่ในระบบการศึกษา ฉะนั้นรายได้ที่ได้รับจึงอยู่ในช่วง

น้อยกว่า 1,000–3,000 บาท สำหรับผู้ที่จบการศึกษาและมีงานทำแล้วจะมีรายได้ที่สูงขึ้น ดังข้อมูลตามตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 360)

คุณลักษณะทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	191	53.05
ระดับอายุ			
	11-15 ปี	121	33.61
	16-19 ปี	100	27.78
	20-25 ปี	139	38.61
	\bar{X} = 17.87 SD = 4.11 Min-Max = 11-25		
การศึกษา			
	ประถมศึกษาตอนปลาย	43	11.94
	มัธยมศึกษาตอนต้น	117	32.50
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	61	16.95
	ปวช.	45	12.50
	ปวส.	27	7.50
	ปริญญาตรี	49	13.61
	ไม่ระบุชั้นการศึกษาที่จบหรือออกจากสถานศึกษา	18	5.00
	\bar{X} = 10.40 ปี SD = 3.79 Min-Max = 6-16		
อาชีพ			
	นักเรียน/นักศึกษา	233	64.72
	พนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน	32	8.89
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	12	3.33
	ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	6	1.67
	รับจ้าง	71	19.72
	อื่น ๆ ได้แก่ ไม่ได้ทำงาน	6	1.67

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับรายได้ต่อเดือน		
≤1,000 บาท	115	31.95
1,001 – 3,000 บาท	137	38.06
3,001 – 6,000 บาท	85	23.61
6,001 – 9,000 บาท	16	4.44
≥ 9,001 บาท	7	1.94
$\bar{X} = 2,729.09$ $SD = 2,823.96$ $Min-Max = 50-30,000$		
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	235	65.28
หย่าหรือแยกทางกัน	70	19.44
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	50	13.89
บิดาและมารดาถึงแก่กรรมทั้งคู่	5	1.39

ผลการศึกษาการใช้สิ่งเสพติดในช่วงชีวิตที่ผ่านมา พบกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.00 เคยใช้สิ่งเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดมาแล้ว และในจำนวนนี้ยังคงมีการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาถึงร้อยละ 79.01 ดังข้อมูลตามตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของการใช้สิ่งเสพติด (n = 360)

การใช้สิ่งเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ใช่	198	55.00
เคยใช้	162	45.00
ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	128	79.01
ไม่ได้ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	34	20.99

สำหรับการศึกษากการใช้สิ่งเสพติดจำแนกตามคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบ ผลการศึกษาดังนี้ คือกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดพบมากในเพศหญิงร้อยละ 60.10 ระดับอายุ 11–15 ปีร้อยละ 51.01 ระดับรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาทร้อยละ 46.46 สำหรับกลุ่มที่ เคยใช้สิ่งเสพติดพบมากในเพศชายร้อยละ 69.14 ระดับอายุ 20–25 ปีร้อยละ 57.40 และในระดับอายุ 11–15 ปีมีผู้เคยใช้สิ่งเสพติดถึงร้อยละ 12.35 มีระดับรายได้ต่อเดือนระหว่าง 3,001–6,000 บาทร้อยละ 37.65 รองลงมาคือระหว่าง 1,001–3,000 บาทร้อยละ 36.42 สำหรับระดับการศึกษาของกลุ่มไม่ ใช้สิ่งเสพติดและกลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดพบมากที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 36.36 และ ร้อยละ 27.78 ตามลำดับ เช่นเดียวกับกับอาชีพของกลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดและกลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดพบ มากที่สุดในอาชีพพนักงานศึกษาร้อยละ 82.83 และร้อยละ 42.59 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผล การศึกษาในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ พบว่าอาชีพรับจ้างมีการใช้สิ่งเสพติดถึงร้อยละ 32.72 รองลงมาคือ พนักงานบริษัทห้างร้านเอกชนร้อยละ 14.20 กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันพบว่าเป็นกลุ่ม ไม่ใช้สิ่งเสพติดและกลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดมีจำนวนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 65.15 และร้อยละ 65.43 ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้สิ่งเสพติดและใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาด้วยนั้นยังคง พบมากในเพศชายร้อยละ 74.22 ระดับอายุ 20–25 ปีร้อยละ 59.37 อย่างไรก็ตามในระดับอายุ 11–15 ปียังคงพบถึงร้อยละ 10.94 สำหรับระดับรายได้ต่อเดือนพบมากที่สุดในช่วง 1,001–3,000 บาท ร้อยละ 37.50 รองลงมาคือระหว่าง 3,001–6,000 บาทร้อยละ 36.72 ในส่วนของอาชีพพบว่านักเรียน นักศึกษาและข้าราชการพนักงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนผู้ใช้สิ่งเสพติด ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาลดลงอาชีพพนักงานบริษัทห้างร้านเอกชนและอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ ส่วนตัวมีจำนวนผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาสูงขึ้นเล็กน้อย ร้อยละ 15.63 และร้อยละ 6.25 ตามลำดับ

กล่าวได้ว่าเพศหญิงเป็นกลุ่มที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดมากกว่า ในขณะที่เพศชายเป็นกลุ่มที่มี จำนวนผู้เคยใช้และยังคงใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากกว่า ในส่วนของระดับอายุกลุ่มเคยใช้สิ่ง เสพติดมักเป็นกลุ่มระดับอายุ 20–25 ปี อาจเนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่ได้ผ่านช่วงระยะของการเริ่มใช้ มาแล้วตั้งแต่ในระดับอายุ 11–19 ปี อย่างไรก็ตามกลุ่มระดับอายุ 11–15 ปีมีผู้เคยใช้สิ่งเสพติดและ ยังคงใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาแม้จะมีจำนวนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มระดับอายุอีก 2 กลุ่มนั้น แต่เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นอายุ 11–15 ปี เริ่มใช้สิ่งเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งแล้ว นอกจากนี้มี ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือกลุ่มระดับอายุ 16–19 ปีจำนวนทั้งสิ้น 100 คนมีผู้ไม่ใช้และเคยใช้สิ่ง เสพติดจำนวนใกล้เคียงกันคือ 51 คน และ 49 คน ตามลำดับแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นกลุ่มอายุ 16–19 ปี จำนวนเกือบครึ่งหนึ่งที่ตัดสินใจใช้สิ่งเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัย

ภายในประเทศไทยที่รายงานถึงอายุที่เริ่มใช้สิ่งเสพติดอันได้แก่ บุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือยาเสพติดอื่นในครั้งแรกมักพบในระหว่างอายุ 12-14 ปี (จิรวัดน์ มุลศาสตร์ และคณะ, 2545; สมิต วัฒนรัชญญกรรม และคณะ, 2545: 1-3; จินตนา วงศ์วาน, 2548; รัชดาวรรณ กาวิวงศ์ และคณะ, 2548; วนิดา พลเชียงสา, 2549; เกศสุดา โลหจิตรานนท์ และสมพร เนติรัฐกร, 2550; สาวิตรี อัยณางค์กรชัย และคณะ, 2551: [1]; กฤษณา ภูพลพันธ์, 2551 และวิจิตรา ปัญญาชัย และคณะ, 2551) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Glantz and Hartel (1999: 225) ที่รายงานว่าการใช้สิ่งเสพติดในครั้งแรกจะพบเมื่ออายุ 12-17 ปีโดยใช้นูหรี่และแอลกอฮอล์ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่สิ่งเสพติดชนิดอื่นต่อไปเช่น กัญชา

สำหรับอาชีพพบว่านักเรียนนักศึกษาเป็นกลุ่มที่เคยใช้และยังคงใช้สิ่งเสพติดใน 12 เดือนเป็นจำนวนมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษาถึงร้อยละ 64.72 อย่างไรก็ตามมีจำนวนผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนลดลงจากจำนวนของกลุ่มที่เคยใช้ สำหรับในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีจำนวนผู้เคยใช้มากกว่าผู้ไม่ใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาชีพรับจ้างและพนักงานบริษัทห้างร้านเอกชน สำหรับอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีผู้ใช้และยังคงใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาเป็นจำนวนเท่าเดิม อาจจะกล่าวได้ว่าผู้ที่มีอาชีพอื่น ๆ ยังคงมีจำนวนของผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนเป็นจำนวนเท่าเดิมหรือลดลงเล็กน้อยนั้น ทั้งนี้อาจจะเกี่ยวเนื่องกันกับรายได้ต่อเดือนที่ได้รับ หรือลักษณะทางสังคมอื่น ๆ ด้วย ข้อมูลตามตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและการใช้สิ่งเสพติด (n = 360)

คุณลักษณะทั่วไป	ไม่ใช้ (n = 198)	ใช้	
		เคยใช้ (n = 162)	เคยใช้และใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (n = 128)
เพศ			
หญิง	119 (60.10)	50 (30.86)	33 (25.78)
ชาย	79 (39.90)	112 (69.14)	95 (74.22)
ระดับอายุ			
11 – 15 ปี	101 (51.01)	20 (12.35)	14 (10.94)
16 – 19 ปี	51 (25.76)	49 (30.25)	38 (29.69)
20 – 25 ปี	46 (23.23)	93 (57.40)	76 (59.37)

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	ไม่ใช้ (n = 198)	ใช้	
		เคยใช้ (n = 162)	เคยใช้และใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (n = 128)
การศึกษา			
ประถมศึกษาตอนปลาย	34 (17.17)	9 (5.56)	5 (3.91)
มัธยมศึกษาตอนต้น	72 (36.36)	45 (27.78)	34 (26.56)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	34 (17.17)	27 (16.67)	23 (17.97)
ปวช.	20 (10.10)	25 (15.43)	19 (14.84)
ปวส.	9 (4.55)	18 (11.11)	17 (13.28)
ปริญญาตรี	25 (12.63)	24 (14.81)	19 (14.84)
ไม่ระบุชั้นการศึกษาที่จบหรือ	4 (2.02)	14 (8.64)	11 (8.60)
ออกจากสถานศึกษา			
อาชีพ			
นักเรียน/นักศึกษา	164 (82.83)	69 (42.59)	52 (40.63)
พนักงานบริษัท/ห้างร้านเอกชน	9 (4.55)	23 (14.20)	20 (15.63)
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4 (2.02)	8 (4.94)	8 (6.25)
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3 (1.52)	3 (1.85)	2 (1.56)
รับจ้าง	18 (9.09)	53 (32.72)	43 (33.59)
อื่นๆ ได้แก่ ไม่ได้ทำงาน	-	6 (3.70)	3 (2.34)
ระดับรายได้ต่อเดือน			
≤1,000 บาท	92 (46.46)	23 (14.20)	16 (12.50)
1,001 – 3,000 บาท	78 (39.40)	59 (36.42)	48 (37.50)
3,001 – 6,000 บาท	24 (12.12)	61 (37.65)	47 (36.72)
6,001 – 9,000 บาท	2 (1.01)	14 (8.64)	12 (9.38)
≥9,001 บาท	2 (1.01)	5 (3.09)	5 (3.91)

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	ไม้ใช้ (n = 198)	ใช้	
		เคยใช้ (n = 162)	เคยใช้และใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (n = 128)
สถานภาพสมรสของบิดามารดา			
อยู่ด้วยกัน	129 (65.15)	106 (65.43)	87 (67.97)
หย่าหรือแยกทางกัน	35 (17.68)	35 (21.61)	24 (18.75)
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	31 (15.66)	19 (11.73)	16 (12.50)
บิดาและมารดาถึงแก่กรรมทั้งคู่	3 (1.52)	2 (1.23)	1 (0.78)

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สิ่งเสพติด

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สิ่งเสพติดในกลุ่มผู้เคยใช้สิ่งเสพติด อันได้แก่ ชนิดสิ่งเสพติดที่ใช้ อายุที่ใช้สิ่งเสพติดในครั้งแรก บุคคลที่ใช้สิ่งเสพติดร่วมด้วยในครั้งแรก และปริมาณที่ใช้สิ่งเสพติดในปัจจุบัน นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1.2.1 ชนิดสิ่งเสพติดที่ใช้ พบว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งเสพติดที่มีกลุ่มตัวอย่างเคยใช้มากที่สุด โดยที่เบียร์เป็นชนิดที่มีผู้เคยใช้มากที่สุดถึงร้อยละ 96.91 รองลงมาคือเหล้าแดงร้อยละ 61.73 ขณะที่บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดชนิดที่มีผู้เคยใช้มากเป็นลำดับที่ 3 คือร้อยละ 57.41 ซึ่งในกลุ่มผู้เคยใช้ยังมีผู้ที่คงเป็นผู้ใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาด้วยจำนวนหนึ่ง โดยพบว่าเบียร์ยังคงเป็นชนิดสิ่งเสพติดที่มีผู้ใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากที่สุดถึงร้อยละ 82.81 ส่วนชนิดที่มีผู้ใช้มากเป็นลำดับที่ 2 คือบุหรี่ย้อยละ 51.56 สำหรับผู้ที่ใช้เหล้าแดงในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีจำนวนลดลงเหลือร้อยละ 46.09 อาจจะกล่าวได้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งเสพติดที่มีผู้เคยใช้เป็นจำนวนมากและยังคงเป็นผู้ใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาด้วยแม้ว่าจะมีจำนวนผู้ใช้ใน ช่วง 12 เดือนลดลงซึ่งเบียร์ยังคงเป็นชนิดที่มีผู้ใช้มากที่สุด ในขณะที่บุหรี่เป็นชนิดที่มีจำนวนผู้เคยใช้มากเป็นลำดับที่ 3 มีข้อสังเกตว่าจำนวนผู้ที่ยังคงใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นคือจากร้อยละ 57.41 เป็นร้อยละ 51.56 ซึ่งมากเป็นลำดับที่ 2 รองจากการใช้เบียร์ สำหรับสิ่งเสพติดชนิดผิดกฎหมายพบกลุ่มตัวอย่างเคยใช้ยาบ้าร้อยละ 7.41 เคยใช้สารระเหยร้อยละ 5.55 ซึ่งในจำนวนนี้ยังคงมีผู้ใช้ยาบ้า

ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาถึงร้อยละ 5.47 ในขณะที่จำนวนผู้ใช้สารระเหยในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาลดลงอย่างเห็นได้ชัดคือร้อยละ 0.78 ดังข้อมูลตามตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของการใช้สิ่งเสพติดจำแนกตามชนิดสิ่งเสพติด

ชนิดสิ่งเสพติด	เคยใช้ (n = 162)	ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (n = 128)
บุหรี่	93 (57.41)	66 (51.56)
เบียร์	157 (96.91)	106 (82.81)
เหล้าแดง	100 (61.73)	59 (46.09)
เหล้าขาว	56 (34.57)	28 (21.87)
เหล้าปั่น	51 (31.48)	28 (21.87)
ยาแดงเหล้า	36 (22.22)	15 (11.72)
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ	59 (36.42)	39 (30.47)
ยาบ้า	12 (7.41)	7 (5.47)
สารระเหย	9 (5.55)	1 (0.78)

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

1.2.2 อายุที่ใช้สิ่งเสพติดในครั้งแรก พบว่ากลุ่มตัวอย่างเริ่มใช้สิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เป็นครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 14-17 ปีโดยสารระเหยเป็นชนิดที่มีผู้ใช้เป็นครั้งแรกมีอายุน้อยที่สุดคือ 14.80 ปี ถัดมาคือบุหรี่เป็นชนิดที่มีผู้ใช้เป็นครั้งแรกมีอายุน้อยที่สุดคือ 15.35 ปี สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แม้จะมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เคยใช้จำนวนมากที่สุดแต่อายุที่เริ่มใช้ครั้งแรกอยู่ระหว่างช่วงอายุ 15-17 ปีโดยที่เหล้าขาวเป็นชนิดที่มีผู้ดื่มเป็นครั้งแรกมีอายุน้อยที่สุดคือ 15.64 ปี เมื่อพิจารณาอายุน้อยที่สุดที่ใช้สิ่งเสพติดแต่ละชนิดเป็นครั้งแรกพบว่า เบียร์เป็นชนิดที่มีผู้ใช้เป็นครั้งแรกที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 5 ปี ถัดมาคือสารระเหยมีผู้ใช้เป็นครั้งแรกอายุ 8 ปี สำหรับบุหรี่มีผู้ใช้เป็นครั้งแรกอายุ 10 ปี โดยภาพรวมอายุน้อยที่สุดที่มีการใช้สิ่งเสพติดเป็นครั้งแรกคือช่วงอายุระหว่าง 5-12 ปี ยกเว้นยาบ้าที่มีผู้ใช้เป็นครั้งแรกเมื่ออายุ 14 ปี อย่างไรก็ตามพบอายุมากที่สุดที่กลุ่มตัวอย่างเริ่มใช้สิ่งเสพติดเป็นครั้งแรกคืออายุ 17-22 ปีโดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่มีผู้ใช้เป็นครั้งแรกเมื่ออายุ 20-22 ปี ขณะที่ผู้ใช้ยาบ้าและสารระเหยเป็นครั้งแรกเมื่อมีอายุมากที่สุดคือ 17-18 ปี ดังข้อมูลตาราง 8

ตาราง 8 อายุที่ใช้สิ่งเสพติดแต่ละชนิดในครั้งแรก

ชนิดสิ่งเสพติด	อายุที่ใช้ครั้งแรก (ปี)		
	อายุเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	อายุน้อยที่สุด- อายุมากที่สุด
บุหรี	15.35	2.36	10 – 21
เบียร์	15.88	2.49	5 – 22
เหล้าแดง	15.95	2.13	11 – 21
เหล้าขาว	15.64	1.85	12 – 20
เหล้าปั่น	16.46	2.30	12 – 22
ขาดองเหล้า	16.12	1.96	12 – 20
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ	16.87	2.46	11 – 22
ยาบ้า	15.91	1.04	14 – 17
สารระเหย	14.80	3.96	8 – 18

1.2.3 บุคคลที่ใช้สิ่งเสพติดร่วมด้วยในครั้งแรก พบว่าบุคคลที่ผู้เคยใช้สิ่งเสพติด โดยเฉพาะการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี และยาบ้าใช้ร่วมด้วยในครั้งแรกมากที่สุดคือเพื่อนคิด เป็นร้อยละ 80.42 ร้อยละ 60.21 และร้อยละ 50.00 ตามลำดับ ยกเว้นสารระเหยที่ผู้เคยใช้เป็นครั้งแรกใช้คนเดียวถึงร้อยละ 55.56 ดังข้อมูลตามตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของบุคคลที่ใช้สิ่งเสพติดแต่ละชนิดร่วมด้วยในครั้งแรก

บุคคลที่ใช้ด้วยในครั้งแรก	บุหรี (n = 93)	แอลกอฮอล์ (n = 143)	ยาบ้า (n = 12)	สารระเหย (n = 9)
ใช้คนเดียว	27 (29.03)	13 (9.09)	3 (25.00)	5 (55.56)
เพื่อน	56 (60.21)	115 (80.42)	6 (50.00)	2 (22.22)
พ่อ/แม่	1 (1.08)	3 (2.10)	-	-
ญาติพี่น้อง	-	7 (4.89)	-	-
เพื่อนบ้าน	1 (1.08)	1 (0.70)	1 (8.33)	-
เพื่อนร่วมงาน	2 (2.15)	4 (2.80)	1 (8.33)	-
ไม่ตอบ	6 (6.45)	-	1 (8.33)	2 (22.22)

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

1.2.4 ปริมาณสิ่งเสพติดที่ใช้ในปัจจุบัน ชนิดสิ่งเสพติดที่มีผู้ใช้ใน ช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มากที่สุดคือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และบุหรี ซึ่งผลการศึกษาปริมาณการใช้ในปัจจุบันพบปริมาณการใช้เบียร์เฉลี่ย 3.17 ขวดต่อวัน โดยมีปริมาณน้อยที่สุดคือ 1 แก้วต่อวัน และปริมาณมากที่สุดคือ 12 ขวดต่อวัน ปริมาณการใช้เหล้าแดงเฉลี่ย 1.22 ขวดต่อวัน โดยมีปริมาณน้อยที่สุดคือ ¼ ขวดต่อวัน และปริมาณมากที่สุดคือ 3 ขวดต่อวัน สำหรับบุหรีปริมาณการใช้เฉลี่ย 7.22 มวนต่อวัน โดยมีปริมาณน้อยที่สุดคือ 1 มวนต่อวัน และปริมาณมากที่สุดคือ 50 มวนต่อวัน สำหรับสิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมายพบว่า ยาบ้ามีผู้ใช้ในปริมาณเฉลี่ย 2.25 เม็ดต่อวัน โดยมีปริมาณน้อยที่สุดคือ 1 เม็ดต่อวัน และปริมาณมากที่สุดคือ 5 เม็ดต่อวัน ดังข้อมูลตามตาราง 10

ตาราง 10 ปริมาณสิ่งเสพติดแต่ละชนิดที่ใช้ในปัจจุบัน

ชนิดสิ่งเสพติด	ปริมาณสิ่งเสพติดที่ใช้ในปัจจุบัน		
	จำนวนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวนน้อยที่สุด- จำนวนมากที่สุด
บุหรี่ (มวน/วัน)	7.22	8.66	1 – 50
เบียร์ (แก้วหรือขวด/วัน)	3.17	2.82	1 แก้ว – 12 ขวด
เหล้าแดง (ขวด/วัน)	1.22	0.82	¼ – 3
เหล้าขาว (ขวด/วัน)	1.23	0.75	¼ – 3
เหล้าปั่น (แก้ว/วัน)	5.08	3.73	1 – 13
ยาแดงเหล้า (แก้ว/วัน)	4.27	2.57	1 – 10
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ (ขวด/วัน)	1.53	0.76	1 – 3
ยาบ้า (เม็ด/วัน)	2.25	1.28	1 – 5

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นตำบลซีเหล็ก

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นได้แก่ ปัจจัยด้านจิตสังคม และการรับรู้สิ่งแวดล้อมมีดังนี้คือ เจตคติต่อสิ่งเสพติด การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลัง นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับดังนี้

1.3.1 เจตคติต่อสิ่งเสพติด คะแนนเจตคติต่อสิ่งเสพติดจำแนกเป็นรายข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 4.45-3.42 ดังข้อมูลตามตาราง 11

ตาราง 11 เจตคติต่อสิ่งเสพติดจำแนกเป็นรายข้อ

เจตคติต่อสิ่งเสพติด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับเจตคติต่อสิ่งเสพติด
1. ในช่วงชีวิตวัยรุ่นต้องลองเสพยาบ้าสักครั้ง	4.45	1.07	ต่อต้าน
2. กาวหรือทินเนอร์มีกลิ่นหอมชวนดม	4.45	1.06	ต่อต้าน
3. การลองใช้ยาบ้าหรือสารระเหยเพียงไม่กี่ครั้ง ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร เพราะเลิกใช้เมื่อไหร่ก็ได้	4.39	1.09	ต่อต้าน
4. ยาบ้าหรือสารระเหยช่วยทำให้ชีวิตสนุกสนาน ครื้นเครงมีความสุขมากขึ้น	4.39	1.03	ต่อต้าน
5. การดมกาวหรือทินเนอร์ ช่วยทำให้เกิดความเคลิบเคลิ้ม สนุกสนานได้ดี	4.14	1.22	ต่อต้าน
6. การเสพยาบ้าทำให้ขยันทำงานหรืออ่านหนังสือได้มากขึ้น	4.14	1.21	ต่อต้าน
7. การเสพยาบ้าช่วยลดน้ำหนักตัวได้	4.13	1.22	ต่อต้าน
8. การสูบบุหรี่หรือคิมเครื่องคิมแอลกอฮอล์ไม่มีอันตรายใด ๆ ต่อร่างกาย	4.11	1.36	ต่อต้าน
9. การสูบบุหรี่หรือคิมเครื่องคิมแอลกอฮอล์ทำให้ดูเท่	4.04	1.32	ต่อต้าน

ตาราง 11 (ต่อ)

เจตคติต่อสิ่งเสพติด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับเจตคติ ต่อสิ่งเสพติด
10. การสูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการทำร้ายตัวเอง	3.97	1.40	ต่อต้าน
11. การไม่สูบบุหรี่ในระหว่างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้รู้สึกขาดรสชาติอย่างหนึ่งอย่างใดไป	3.91	1.30	ต่อต้าน
12. การสูบบุหรี่ทำให้เสียบุคลิกภาพเพราะมีกลิ่นบุหรี่ติดตัว เส้นผม หรือในช่องปาก	3.90	1.41	ต่อต้าน
13. การไม่สูบบุหรี่หรือไม่ดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เพื่อนเยาะเย้ย และไม่ยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่ม	3.89	1.26	ต่อต้าน
14. ใช้จ่ายบ้างเพียงครั้งเดียวไม่ทำให้เกิดการติดยาบ้าได้	3.84	1.45	ต่อต้าน
15. กาวหรือทินเนอร์จัดเป็นอบายมุขอย่างหนึ่งที่จะนำภัยอันตรายมาสู่คนเสพ	3.76	1.50	ต่อต้าน
16. บุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดต่าง ๆ เป็นสิ่งมอมเมาเด็กและเยาวชน	3.75	1.44	ต่อต้าน
17. บุหรี่และหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยทำให้เกิดความสนุกสนานลิ้มความทุกข์ใจได้	3.73	1.26	ต่อต้าน
18. งานเลี้ยงที่ไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถสนุกสนานได้เช่นกัน	3.69	1.47	ต่อต้าน
19. เป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่นสมัยนี้ที่จะสูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์	3.43	1.35	ยังไม่ชัดเจน
20. การดื่มเบียร์มีอันตรายน้อยกว่าการดื่มสุรา	3.42	1.28	ยังไม่ชัดเจน
รวม	3.97	0.71	ต่อต้าน

ผลการศึกษาระดับเจตคติต่อสิ่งเสพติดกับการใช้สิ่งเสพติดพบว่ากลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดมีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติดถึงร้อยละ 40.84 โดยมีค่าคะแนนเจตคติต่อสิ่งเสพติดเฉลี่ย 4.08 กลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดมีเจตคติที่ยังไม่ชัดเจนระหว่างต่อต้านหรือชื่นชอบสิ่งเสพติดร้อยละ 17.50 ในขณะที่ร้อยละ 26.67 มีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติดทั้งนี้มียกเว้นค่าคะแนนเจตคติต่อสิ่งเสพติดเฉลี่ย 3.84 ผลการศึกษาโดยรวมพบว่าคะแนนเจตคติต่อสิ่งเสพติดเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ซึ่งอยู่ในระดับเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติด โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเจตคติต่อสิ่งเสพติดเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 1.20 และคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 5.00 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดร้อยละ 40.84 มีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติดอย่างชัดเจนในขณะที่ผู้เคยใช้สิ่งเสพติดร้อยละ 26.67 มีพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งแม้ว่าตนเองจะมีเจตคติที่ต่อต้านสิ่งเสพติดทั้งนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ดังข้อมูลตามตาราง 12 อย่างไรก็ตามผลการศึกษาที่พบนี้สอดคล้องกับ จิราพร สุวรรณธีรราชกุล (2542: 26-27) ที่รายงานไว้ว่าปัจจัยประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิ่งเสพติดคือการรับรู้หรือเจตคติทางบวกต่อการใช้สิ่งเสพติดเช่นเดียวกับผลการศึกษาของประเทศสวีเดนที่พบว่าเจตคติทางบวกต่อแอลกอฮอล์และบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงมากที่สุดต่อพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติด ในทางตรงข้ามการมีเจตคติทางบวกต่อการห้ามปรามสิ่งเสพติดเป็นปัจจัยป้องกันที่สำคัญมากที่สุดด้วยเช่นกัน (Branstrom *et al.*, 2007: 12-18)

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของระดับเจตคติต่อสิ่งเสพติดกับการใช้สิ่งเสพติด (n = 360)

การใช้สิ่งเสพติด	ระดับเจตคติต่อสิ่งเสพติด			ค่าเฉลี่ย
	ต่อต้านสิ่งเสพติด	ยังไม่ชัดเจน	ชื่นชอบสิ่งเสพติด	
ไม่ใช้	147 (40.84)	48 (13.33)	3 (0.83)	4.08
เคยใช้	96 (26.67)	63 (17.50)	3 (0.83)	3.84

$\bar{X} = 3.97$ SD = 0.71 Min-Max = 1.20 – 5.00

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

1.3.2 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม คะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมจำแนกเป็นรายข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 4.04-2.72 ดังข้อมูลตามตาราง 13

ตาราง 13 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมจำแนกเป็นรายชื่อ

การควบคุมทางสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการรับรู้ ควบคุมทางสังคม
การควบคุมของครอบครัว	3.81	0.73	สูง
1. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นห่วงมาก ถ้าฉันกลับบ้านไม่ตรงเวลาตามที่กำหนด บางครั้งท่านก็ออกตามหา	3.99	1.00	สูง
2. ถ้าฉันไม่ทำตามข้อตกลงของครอบครัว ฉันต้องถูกตักเตือนทุกครั้ง	3.77	0.98	สูง
3. พ่อแม่หรือผู้ปกครองคุ้นเคยกับเพื่อนสนิทของฉันทุกคน	3.65	0.97	ปานกลาง
การควบคุมของเพื่อน	3.71	0.77	สูง
4. เพื่อน ๆ ชวนฉันไปเล่นกีฬา เล่นดนตรี หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ ซึ่งฉันก็ไปกับพวกเขา	4.04	0.99	สูง
5. เมื่อมีเวลาว่าง เพื่อน ๆ มักชวนฉันไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ ซึ่งฉันก็ไปกับพวกเขา	3.73	1.39	สูง
6. เพื่อนเคยชวนฉันให้ลองสูบบุหรี่หรือดื่มของมีนเมา	3.65	1.42	ปานกลาง
7. ฉันยอมทำตามในสิ่งที่เพื่อนบอกให้ทำ แม้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้เกิดโทษหรืออันตรายต่อตัวเองก็ตาม	3.62	1.25	ปานกลาง
8. เพื่อน ๆ จะห้ามปรามฉัน ถ้าฉันจะทำในสิ่งไม่เหมาะสม เช่น หนีเรียน ทะเลาะวิวาท หรือใช้สิ่งมีนเมาต่าง ๆ	3.47	1.25	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

การควบคุมทางสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการรับรู้ ควบคุมทางสังคม
การควบคุมของชุมชน	3.30	0.68	ปานกลาง
9. ในชุมชนมีแหล่งให้ซื้อยาเสพติด เช่น กาว ยาบ้า หรืออื่น ๆ ได้	3.73	1.33	สูง
10. ในชุมชนมีการกำหนดข้อห้ามหรือ กฎระเบียบของชุมชน	3.45	1.09	ปานกลาง
11. ผู้ใหญ่ในชุมชนว่ากล่าวตักเตือนเมื่อ ฉันทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เหมาะสม	3.28	1.24	ปานกลาง
12. ในชุมชนมีร้านค้าที่ขายบุหรี่ หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเด็กอายุ ต่ำกว่า 18 ปี	2.72	1.36	ปานกลาง
รวม	3.59	0.55	ปานกลาง

ผลการศึกษา ระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมกับการใช้สิ่งเสพติดของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมในระดับสูงถึงร้อยละ 31.67 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 ขณะที่กลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดมีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมระดับปานกลางมากที่สุดถึงร้อยละ 31.39 ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 ผลการศึกษาโดยรวมพบคะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 1.08 และคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.83 ดังข้อมูลตามตาราง 14 แสดงให้เห็นว่าผู้ไม่ใช้สิ่งเสพติดจำนวนมากมีบริบทแวดล้อมที่สะท้อนถึงการควบคุมทางสังคมอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้เคยใช้สิ่งเสพติดจำนวนมากใกล้เคียงกันรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมในระดับปานกลาง จากผลการศึกษานี้อาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติของบิดามารดา เพื่อน หรือชุมชนที่เป็นไปในลักษณะของการสอดส่องดูแลติดตามหรืออื่น ๆ ซึ่งโดยภาพรวมสะท้อนถึงการควบคุมทางสังคมนั้นสามารถช่วยป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ ได้ แม้ว่า Jessor *et al.* (1994: 29) จะกล่าวว่าการควบคุมทางสังคมไม่ได้เป็นตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก็ตาม

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมกับการใช้
สิ่งเสพติด (n = 360)

การใช้สิ่งเสพติด	ระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม			ค่าเฉลี่ย
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
ไม่ใช้	144 (31.67)	84 (23.33)	-	3.77
เคยใช้	45 (12.50)	113 (31.39)	4 (1.11)	3.36

$\bar{X} = 3.59$ $SD = 0.55$ $Min-Max = 1.08 - 4.83$

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

1.3.3 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม คณะแผนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมจำแนกเป็นรายข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 4.00-3.36 ดังข้อมูลตามตาราง 15

ตาราง 15 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมจำแนกเป็นรายข้อ

การสนับสนุนทางสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการรับรู้การ สนับสนุนทางสังคม
การสนับสนุนของครอบครัว	3.87	0.88	สูง
1. พ่อแม่หรือผู้ปกครองพูดให้กำลังใจหรือให้โอกาสเพื่อแก้ตัวใหม่เมื่อยามที่ฉันทำอะไรผิดพลาด	4.00	1.01	สูง
2. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นที่ปรึกษาเมื่อยามที่ฉันมีเรื่องไม่สบายใจหรือมีปัญหาต่าง ๆ	3.92	1.12	สูง
3. พ่อแม่หรือผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ประกอบการเรียนหรือสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงาน	3.87	1.06	สูง

ตาราง 15 (ต่อ)

การสนับสนุนทางสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการรับรู้การ สนับสนุนทางสังคม
4. พ่อแม่หรือผู้ปกครองกล่าวชมเชย หรือให้รางวัลเมื่อฉันทำอะไรถูกต้องดีงามหรือสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้	3.82	1.07	สูง
5. พ่อแม่หรือผู้ปกครองแนะนำหรือบอกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนหรือการทำงาน	3.76	1.03	สูง
การสนับสนุนของเพื่อน	3.55	0.72	ปานกลาง
6. เพื่อน ๆ พุดปลอบใจและให้กำลังใจเมื่อยามที่ฉันประสบกับปัญหาต่าง ๆ	3.77	1.00	สูง
7. เพื่อนชวนฉันไปดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้คลายความทุกข์ใจ	3.64	1.37	ปานกลาง
8. เพื่อน ๆ ชวนฉันให้ทบทวนบทเรียนหรือช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้อื่น	3.61	1.05	ปานกลาง
9. เพื่อนไม่สามารถช่วยทำให้ฉันรู้สึกคลายความทุกข์ใจได้ในยามที่ฉันมีเรื่องก้ำกึ่งใจ	3.40	1.09	ปานกลาง
10. เพื่อน ๆ หนีหายไปเมื่อยามที่ฉันมีเรื่องเดือดร้อนใจหรือมีปัญหาต่าง ๆ	3.36	1.21	ปานกลาง
การสนับสนุนของชุมชน	3.56	0.94	ปานกลาง
11. เพื่อนบ้านพูดคุยเป็นกันเองกับฉัน	3.72	1.13	สูง
12. เพื่อนบ้านบอกเล่าข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ฉัน	3.64	1.07	ปานกลาง
13. เพื่อนบ้านทักทายและพุดให้กำลังใจฉัน	3.58	1.11	ปานกลาง
14. เพื่อนบ้านให้การช่วยเหลือแก่ฉัน เช่น แบ่งปันอาหาร หรือสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ	3.51	1.08	ปานกลาง
15. ฉันสามารถขอคำปรึกษาแนะนำในเรื่องต่างๆ จากเพื่อนบ้านได้	3.38	1.11	ปานกลาง
รวม	3.65	0.68	ปานกลาง

ผลการศึกษาระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมกับการใช้สิ่งเสพติดของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงร้อยละ 32.78 มีค่าคะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมเฉลี่ย 3.81 ขณะที่กลุ่มเคยใช้สิ่งเสพติดมีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่คือร้อยละ 25.00 มีค่าคะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมเฉลี่ย 3.45 อย่างไรก็ตามในกลุ่มนี้มีผู้ที่รับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงถึงร้อยละ 16.67 ขณะที่มิผู้รับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมระดับต่ำเพียงร้อยละ 3.33 ผลการศึกษาโดยรวมพบคะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 1.27 และคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 5.00 ดังข้อมูลตามตาราง 16 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดมีบริบทแวดล้อมที่ทำให้การสนับสนุนทางสังคมสูงกว่าผู้ที่เคยใช้สิ่งเสพติดถึงแม้ว่ามีผู้เคยใช้สิ่งเสพติดจำนวนหนึ่งได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงก็ตาม แต่โดยภาพรวมแล้วกลุ่มผู้เคยใช้สิ่งเสพติดรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางเท่านั้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของดวงหทัย สุกนรชฎิภาค (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นร้อยละ 60 ที่มีพฤติกรรมกำหนัดการป้องกันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และครูอยู่ในระดับสูง สำหรับกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และครูในลักษณะความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกว่าพฤติกรรมกำหนัดการป้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับสิริอินันัฐพร สุวี (2548: บทคัดย่อ) รายงานว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกำหนัดการเผชิญปัญหาแบบมีประสิทธิภาพ และมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมกำหนัดการเผชิญปัญหาแบบด้อยประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมกับการใช้
สิ่งเสพติด (n = 360)

การใช้สิ่งเสพติด	ระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม			ค่าเฉลี่ย
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
ไม่เคยใช้	118 (32.78)	73 (20.28)	7 (1.94)	3.81
เคยใช้	60 (16.67)	90 (25.00)	12 (3.33)	3.45
$\bar{X} = 3.65$ SD = 0.68 Min-Max = 1.27 – 5.00				

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

1.3.4 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง คະเนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติ
โดยการเป็นตัวแบบอย่างเกี่ยวกับสิ่งเสพติดจำแนกเป็นรายข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง
4.76-2.46 ดังข้อมูลตามตาราง 17

ตาราง 17 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างจำแนกเป็นรายข้อ

ตัวแบบอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการรับรู้ ตัวแบบอย่าง
ตัวแบบอย่างของครอบครัว	3.92	0.68	ต่ำ
1. ฉันเห็นแม่ใช้ยาเสพติดให้โทษชนิดใดชนิดหนึ่ง	4.76	0.69	ต่ำ
2. ฉันเห็นแม่สูบบุหรี่	4.66	0.87	ต่ำ
3. ฉันเห็นพ่อใช้ยาเสพติดให้โทษชนิดใดชนิดหนึ่ง	4.54	0.97	ต่ำ
4. ฉันเห็นญาติพี่น้องของฉันใช้ยาเสพติดให้โทษ ชนิดใดชนิดหนึ่ง	4.52	0.92	ต่ำ
5. ฉันเห็นญาติพี่น้องของฉันสูบบุหรี่	3.16	1.36	ปานกลาง
6. ฉันเห็นพ่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.89	1.36	ปานกลาง
7. ฉันเห็นญาติพี่น้องของฉันดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	2.87	1.34	ปานกลาง

ตาราง 17 (ต่อ)

ตัวแบบอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับการรับรู้ ตัวแบบอย่าง
ตัวแบบอย่างของเพื่อน	3.65	0.75	ปานกลาง
8. เพื่อนสนิทของฉันใช้เวลาพูดคุยให้โทษชนิดใดชนิดหนึ่ง	4.45	0.94	ต่ำ
9. เพื่อนสนิทของฉันสูบบุหรี่	3.58	1.43	ปานกลาง
10. เพื่อนสนิทของฉันทำงานอดิเรกเมื่อมีเวลาว่าง เช่น เล่นดนตรี กีฬา ศิลปะ	3.51	1.22	ปานกลาง
11. เพื่อนสนิทของฉันช่วยผู้อื่นทำงานหรือทำกิจกรรมของชุมชนเมื่อมีเวลาว่าง	3.39	1.17	ปานกลาง
12. เพื่อนสนิทของฉันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	3.36	1.41	ปานกลาง
ตัวแบบอย่างของชุมชน	3.20	0.69	ปานกลาง
13. ฉันเห็นเพื่อนบ้านในชุมชนใช้เวลาพูดคุยให้โทษชนิดใดชนิดหนึ่ง	4.15	1.12	ต่ำ
14. เพื่อนบ้านไปทำบุญที่วัดในวันพระ หรือใส่บาตรตอนเช้า	3.62	1.15	ปานกลาง
15. ฉันเห็นเพื่อนบ้านในชุมชนทะเลาะวิวาทกัน	3.23	1.06	ปานกลาง
16. ฉันเห็นเพื่อนบ้านสูบบุหรี่	2.57	1.31	ปานกลาง
17. ฉันเห็นเพื่อนบ้านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.46	1.29	ปานกลาง
ตัวแบบอย่างของสังคม	3.81	0.85	ต่ำ
18. ฉันเห็นภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วทำให้ฉันอยากดื่ม	3.90	1.19	ต่ำ
19. ป้ายโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และข้อความเชิญชวนกระตุ้นให้ฉันอยากดื่มเครื่องดื่มนั้น	3.83	1.16	ต่ำ
20. ฉันปฏิบัติตามคำเตือนในโฆษณาณรงค์ต่าง ๆ เช่น เมาไม่ขับ ตั้งสติก่อนสตาร์ท	3.71	1.09	ต่ำ
รวม	3.63	0.53	ปานกลาง

ผลการศึกษาระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างกับการใช้สิ่งเสพติดของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดร้อยละ 34.17 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างในด้านที่เกี่ยวกับสิ่งเสพติดอยู่ในระดับต่ำโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.78 ขณะที่ผู้เคยใช้สิ่งเสพติดจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 30 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดในระดับปานกลาง และร้อยละ 13.61 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดในระดับต่ำ สำหรับการรับรู้ในระดับสูงมีเพียงร้อยละ 1.39 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.45 จัดอยู่ในการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดในระดับปานกลาง สำหรับผลการศึกษาโดยรวมพบคะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างเฉลี่ย 3.63 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.27 และคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.75 ดังข้อมูลตามตาราง 18 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดมีบริบทแวดล้อมของตัวแบบอย่างที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดมากกว่าผู้ที่เคยใช้สิ่งเสพติด ซึ่งผู้เคยใช้สิ่งเสพติดจำนวนมากมีบริบทแวดล้อมของตัวแบบอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดในระดับปานกลางอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีตัวแบบอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดจะเป็นผู้ไม่ใช้สิ่งเสพติดมากกว่าหรือตัวแบบอย่างที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่ช่วยป้องกันการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นดังข้อสรุปจากผลงานวิชาการที่ระบุว่า การมีบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลที่มีความหมายเป็นผู้ที่ไม่ใช้สิ่งเสพติด ตลอดจนเป็นแบบอย่างในทางที่ดี เช่น การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาจะปัจจัยปกป้องต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ได้ (Jessor *et al.*, 1994: 21-30; Substance Abuse and Mental Health Services Administration [SAMHSA], 1994: 1-26; Mecks *et al.*, 1995: 9, 12; Wilson and Kolander, 2000: 7; NIDA, 2003: 8-10; Search Institute, 2006b และ จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์, 2550: 193)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างกับการใช้สิ่งเสพติด (n = 360)

การใช้สิ่งเสพติด	ระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง			ค่าเฉลี่ย
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
ไม่เคยใช้	1 (0.28)	74 (20.55)	123 (34.17)	3.78
เคยใช้	5 (1.39)	108 (30.00)	49 (13.61)	3.45

$\bar{X} = 3.63$ SD = 0.53 Min-Max = 1.27 – 4.75

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

1.3.5 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลัง คะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังจำแนกเป็นรายข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 3.92-2.93 ดังข้อมูลตามตาราง 19

ตาราง 19 การรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังจำแนกเป็นรายข้อ

การเสริมพลัง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้การเสริมพลัง
การเสริมพลังของครอบครัว	3.55	0.69	ปานกลาง
1. ฉันเป็นบุคคลที่มีความหมายสำหรับครอบครัว	3.92	1.03	สูง
2. พ่อแม่หรือผู้ปกครองอนุญาตให้ฉันเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ที่ทำงานหรือชุมชน	3.91	1.04	สูง
3. พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนหรือฝึกให้ฉันทำอาหารงานฝีมือหรืออื่น ๆ ที่เป็นความสามารถพิเศษ	3.69	1.08	สูง
4. ฉันไม่มีหน้าที่ใด ๆ ในบ้านต้องรับผิดชอบ	3.68	1.14	สูง
5. พ่อแม่หรือผู้ปกครองมอบหมายหน้าที่ในบ้านให้ฉัน	3.53	1.03	ปานกลาง
6. เมื่อมีโอกาสพ่อแม่หรือผู้ปกครองพาฉันไปหาปู่ย่าตายายหรือญาติพี่น้อง	3.15	1.08	ปานกลาง
7. เมื่อมีเวลาว่างหรือวันหยุดพ่อแม่หรือผู้ปกครองพาฉันไปเที่ยวหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน	2.93	1.12	ปานกลาง
การเสริมพลังของชุมชน	3.41	0.80	ปานกลาง
8. ฉันเข้าร่วมทำกิจกรรมในงานบุญประเพณีที่ชุมชนจัด	3.65	1.13	ปานกลาง
9. ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม	3.63	1.01	ปานกลาง
10. ฉันช่วยเหลือหรือให้บริการที่เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น ๆ ในชุมชน	3.60	0.97	ปานกลาง
11. ในชุมชนมีบริเวณพื้นที่สาธารณะสำหรับให้วัยรุ่นได้ทำกิจกรรม	3.49	1.06	ปานกลาง
12. ในชุมชนมีกลุ่มเยาวชนที่ยังมีการพบปะร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.47	1.02	ปานกลาง

ตาราง 19 (ต่อ)

การเสริมพลัง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับการรับรู้
		มาตรฐาน	การเสริมพลัง
13. สมาชิกในชุมชนชักชวนให้ฉันเข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชน	3.45	1.08	ปานกลาง
14. ผู้นำชุมชนสอบถามความคิดเห็นของฉันเกี่ยวกับความต้องการในการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	3.30	1.14	ปานกลาง
15. ในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะ	3.19	1.13	ปานกลาง
16. ผู้ใหญ่ในชุมชนมอบหมายบทบาทหน้าที่บางอย่างให้ฉัน	2.97	1.19	ปานกลาง
รวม	3.44	0.67	ปานกลาง

ผลการศึกษาระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังกับการใช้สิ่งเสพติดของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดมีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังในระดับสูงและระดับปานกลางเป็นจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 26.67 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผู้เคยใช้สิ่งเสพติดร้อยละ 27.50 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.78 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังในระดับสูง ในขณะที่ร้อยละ 4.72 มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้เคยใช้สิ่งเสพติดมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังเท่ากับ 3.27 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผลการศึกษาโดยรวมพบคะแนนการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังเฉลี่ย 3.44 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.44 และคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 5.00 ดังข้อมูลตามตาราง 20 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังในระดับปานกลาง แต่ทั้งนี้สำหรับกลุ่มผู้ที่ไม่ใช้สิ่งเสพติดมีจำนวนผู้ที่อยู่ในบริบทแวดล้อมของการเสริมพลังมากกว่าผู้ที่ใช้สิ่งเสพติด ดังที่ Search Institute (2006b) ได้กำหนดตัวบ่งชี้ของทุนทางพัฒนาการที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยอีกทั้งมีส่วนช่วยป้องกันการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ อันจัดเป็นปัจจัยภายนอกหรือที่เรียกว่าทุนภายนอกนั้น ทุนภายนอกด้านหนึ่งคือ การเสริมพลังอำนาจให้กับเด็กและวัยรุ่นซึ่งหมายรวมถึงการเห็นคุณค่าของเด็กและวัยรุ่นในชุมชน มอบหมายบทบาทหน้าที่และการบริการในชุมชนทั้งนี้ในฐานะที่พวกเขาเป็นทรัพยากรของชุมชน ตลอดจนการทำให้เด็กและวัยรุ่นเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจหรือปลอดภัยเมื่ออยู่ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลังกับการใช้สิ่งเสพติด
(n = 360)

การใช้สิ่งเสพติด	ระดับการรับรู้การปฏิบัติด้านการเสริมพลัง			ค่าเฉลี่ย
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
ไม่เคยใช้	96 (26.67)	96 (26.67)	6 (1.66)	3.57
เคยใช้	46 (12.78)	99 (27.50)	17 (4.72)	3.27

$\bar{X} = 3.44$ $SD = 0.67$ $Min-Max = 1.44 - 5.00$

หมายเหตุ : ค่าใน () หมายถึง ค่าร้อยละ

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น

การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิ่งเสพติด ตามสมมติฐานทั้ง 2 ข้อที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) โดยที่นำตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัวด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) การนำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด
2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่

ผ่านมา

2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด ประกอบด้วยตัวแปรเชิงปริมาณจำนวน 8 ตัวแปรและตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีการวัดแบบตัวแปรหุ่น (dummy) จำนวน 3 ตัวแปร รวมตัวแปรอิสระทั้งสิ้น 11 ตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดอักษรย่อเพื่อใช้ในการขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลสมการทำนายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดไว้ดังนี้

SEX	แทน	เพศของวัยรุ่น (0 = หญิง 1 = ชาย)
AGE	แทน	อายุของวัยรุ่น (ปี)
ED_Y	แทน	จำนวนปีการศึกษา (ปี)
ED_S	แทน	สถานภาพการศึกษาในปัจจุบัน (0 = จบหรือออกจากระบบการศึกษา 1 = กำลังศึกษา)
INC	แทน	รายได้ต่อเดือน (บาท)
STATUS_F	แทน	สถานภาพสมรสของบิดามารดา (0 = ไม่ได้อยู่ด้วยกัน 1 = อยู่ด้วยกัน)
A_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อสิ่งเสพติด (ช่วงคะแนนระหว่าง 1-5 คะแนน)
CON_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม (ช่วงคะแนนระหว่าง 1-5 คะแนน)

SUP_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการ สนับสนุนทางสังคม (ช่วงคะแนนระหว่าง 1-5 คะแนน)
MOD_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการ เป็นตัวแบบอย่าง (ช่วงคะแนนระหว่าง 1-5 คะแนน)
EM_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดย การเสริมพลัง (ช่วงคะแนนระหว่าง 1-5 คะแนน)

ตัวแปรตามเป็นตัวแปรคุณภาพที่มีการวัดแบบตัวแปรหุ่น (dummy) จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่

SUBSTANC	แทน	การใช้สิ่งเสพติด (0 = ไม่ใช่ 1 =ใช่)
----------	-----	--------------------------------------

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด พบว่ามีค่าตั้งแต่ .007-.686 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีดังนี้

- 1) ตัวแปรเพศกับตัวแปรจำนวนปีการศึกษา สถานภาพการศึกษา เจตคติต่อสิ่งเสพติด การรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติด
- 2) ตัวแปรอายุกับตัวแปรจำนวนปีการศึกษา สถานภาพการศึกษา รายได้ การรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง และการใช้สิ่งเสพติด
- 3) ตัวแปรจำนวนปีการศึกษากับตัวแปรรายได้
- 4) ตัวแปรสถานภาพการศึกษากับตัวแปรรายได้ เจตคติต่อสิ่งเสพติด การรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง และการใช้สิ่งเสพติด
- 5) ตัวแปรรายได้กับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง และการใช้สิ่งเสพติด
- 6) ตัวแปรเจตคติต่อสิ่งเสพติดกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติด

7) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติด

8) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติด

9) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติด

10) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลังกับตัวแปรการใช้สิ่งเสพติด

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีดังนี้

1) ตัวแปรเพศกับตัวแปรรายได้

2) ตัวแปรอายุกับตัวแปรเจตคติต่อสิ่งเสพติด

3) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลังกับตัวแปรสถานภาพการศึกษาและรายได้

สำหรับตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ตัวแปรสถานภาพสมรสของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรใด ๆ ตัวแปรเพศไม่มีความสัมพันธ์กับอายุ ตัวแปรอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลัง ตัวแปรรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อสิ่งเสพติด ทั้งนี้ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกิน .800 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแสดงตามตาราง 21 ดังนั้นตัวแปรทุกตัวในการศึกษาคั้งนี้สามารถใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 คือปัจจัยด้านภูมิหลังและบริบททางสังคม และปัจจัยด้านคุณลักษณะทางจิตสังคมมีความสัมพันธ์กับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติด ซึ่งเสนอแบบจำลองการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก เพื่อใช้ในการประมาณค่าดังสมการต่อไปนี้

$$\text{Logit (P)} = \ln \left[\frac{P}{1 - P} \right]$$

$$\ln \left[\frac{P}{1 - P} \right] = B + B_1 \text{ SEX} + B_2 \text{ AGE} + B_3 \text{ ED_Y} + B_4 \text{ ED_S} + B_5 \text{ INC} + B_6 \text{ STATUS_F} + B_7 \text{ A_2} + B_8 \text{ CON_2} + B_9 \text{ SUP_2} + B_{10} \text{ MOD_2} + B_{11} \text{ EM_2}$$

P = โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์หรือการใช้สิ่งเสพติด

1-P = โอกาสที่จะไม่เกิดเหตุการณ์หรือการไม่ใช้สิ่งเสพติด

ตาราง 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสำหรับทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 (n = 360)

ตัวแปร	เพศ	อายุ	จำนวนปี การศึกษา	สถานภาพ การศึกษา	รายได้	สถานภาพ สมรสของ พ่อแม่	เจตคติต่อ สิ่งเสพติด	การ ควบคุม ทางสังคม	การ สนับสนุน ทางสังคม	การเป็นตัว แบบอย่าง	การเสริม พลัง
อายุ	.063										
จำนวนปีการศึกษา	-.194**	.357**									
สถานภาพการศึกษา	-.190**	-.685**	.077								
รายได้	.115*	.686**	.304**	-.561**							
สถานภาพสมรสของ พ่อแม่	.027	.092	.025	-.013	-.034						
เจตคติต่อสิ่งเสพติด	-.214**	-.135*	.032	.143**	-.095	-.036					
การควบคุมทาง สังคม	-.218**	-.251**	.038	.243**	-.193**	.017	.480**				
การสนับสนุนทาง สังคม	-.158**	-.162**	.045	.180**	-.190**	.034	.393**	.595**			
การเป็นตัวแบบอย่าง	-.215**	-.262**	.089	.272**	-.177**	.039	.388**	.508**	.297**		
การเสริมพลัง	-.167**	-.046	.091	.129*	-.166*	.085	.289**	.445**	.668**	.236**	
การใช้สิ่งเสพติด	.298**	.445**	.046	-.406**	.349**	.007	-.174**	-.367**	-.254**	-.319**	-.220**

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด พบว่าสถิติทดสอบ Model Chi-square มีค่าเท่ากับ 136.707 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้สิ่งเสพติดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระข้างต้นอย่างน้อย 1 ตัว ทั้งนี้ตัวแปรเพศ อายุ และการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมเป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Wald = 6.718, .754 และ 6.943 ตามลำดับ) ซึ่งการประเมินสมรรถนะของตัวแบบพิจารณาจากค่า -2 Log likelihood ซึ่งเท่ากับ 358.752 ข้อมูลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด ดังตาราง 22

ตาราง 22 การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด
(n = 360)

ตัวแปรอิสระ	การใช้สิ่งเสพติด			
	B	SE	Wald	Exp (B)
เพศ	1.171	.284	6.718**	3.226
อายุ	.207	.062	.754**	1.230
จำนวนปีการศึกษา	.010	.045	.054	1.010
สถานภาพการศึกษา	-.308	.431	.512	.735
รายได้	.000	.000	.058	1.000
สถานภาพสมรสของพ่อแม่	-.148	.282	.276	.863
เจตคติต่อสิ่งเสพติด	.294	.215	1.867	1.342
การควบคุมทางสังคม	-.915	.347	6.943**	.401
การสนับสนุนทางสังคม	-.055	.293	.035	.947
การเป็นตัวแบบอย่าง	-.415	.293	2.006	.661
การเสริมพลัง	-.353	.272	1.677	.703
ค่าคงที่	.560	1.649	.115	1.751

Model Chi-square = 136.707 (p < .01)
-2 Log likelihood = 358.752

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลของการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า เพศและอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น สำหรับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่น กล่าวคือ วัยรุ่นเพศชายมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมากกว่าเพศหญิงและวัยรุ่นที่อายุเพิ่มมากขึ้น โอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมีมากขึ้นด้วย ทั้งนี้พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับตัวแปรการใช้สิ่งเสพติด และตัวแปรอายุกับตัวแปรการใช้สิ่งเสพติดตาม ตาราง 21 ดังนี้คือ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าเพศชายและอายุที่มากขึ้นมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมากกว่า นอกจากนี้วัยรุ่นที่มีการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมในระดับที่สูงขึ้นมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดลดลง ทั้งนี้ผลการทำนายการใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นพบว่าตัวแปรอิสระข้างต้นมีผลต่อการใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดโดยรวมทำนายได้ถูกต้อง 270 คน หรือร้อยละ 75.00 โดยกลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 80.30 และกลุ่มใช้สิ่งเสพติดทำนายได้ถูกต้องน้อยกว่าเพียงร้อยละ 68.50 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสมการทำนายนี้สามารถใช้พยากรณ์การใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นได้ โดยมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 75.00 ข้อมูลการทำนายการใช้สิ่งเสพติดตามตาราง 23

ตาราง 23 การทำนายการใช้สิ่งเสพติด (n = 360)

กลุ่มทำนาย	จำนวน	ผลการทำนาย		ร้อยละของการทำนายถูกต้อง
		ไม่ใช้	ใช้	
ไม่ใช้สิ่งเสพติด	198	159	39	80.30
ใช้สิ่งเสพติด	162	51	111	68.50

หมายเหตุ ร้อยละของความถูกต้องรวมทั้งหมดเท่ากับ 75.00

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดของวัยรุ่นนั้น คือปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเพศและอายุ เป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุด โดยที่วัยรุ่นเพศชายมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมากกว่าเพศหญิงซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาพร ณะชานันท์ (2548: 163) ที่พบว่าเพศชายมีความเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้ยาและสารเสพติดมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงมักมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งเสพติดซึ่งเจตคติที่ไม่ชื่นชอบหรือต่อต้านสิ่งเสพติดเป็นปัจจัยปกป้องพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติด เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ

ประเทศสเปนที่ระบุว่าเพศหญิงเป็นปัจจัยป้องกันยาเสพติดในอนาคตได้ (Fernandez *et al.*, 2005: 352-358) สำหรับตัวแปรอายุที่พบว่าวัยรุ่นที่อายุเพิ่มมากขึ้น โอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมีมากขึ้น ด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษายานานหนึ่งที่รายงานว่า แม้จะพบว่า การเริ่มมีพฤติกรรมมีแนวโน้มเกิดขึ้นในอายุที่น้อยลงแต่อายุที่มากขึ้นมีความเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมการใช้แอลกอฮอล์และสารเสพติดเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน ดื่มหนัก และดื่มจนมาบ่อยครั้งกว่าผู้เริ่มที่มีอายุน้อย ทั้งนี้เนื่องจากอายุมากขึ้นมักมีปัญหาการแยกตัว วิตกกังวล ซึมเศร้า สามีไม่ดี ต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตมากขึ้น และยังมีโอกาสต่อการไปที่สถานบันเทิงยามวิกาล ซึ่งเป็นแหล่งของสิ่งเสพติดต่าง ๆ (สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล, 2548: 1-3; พนมกร นันติ, 2550 และ สาวิตรี อัญฉกรชัย และคณะ, 2551: [2])

สำหรับสิ่งที่นับว่าเป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญคือ การควบคุมทางสังคม โดยผ่านการรับรู้ของวัยรุ่นที่มีต่อการปฏิบัติของบุคคล กลุ่มบุคคล และชุมชนที่กระทำต่อตัววัยรุ่น ดังที่ Jessor *et al.* (1994: 29) ได้กำหนดให้การควบคุมทางสังคมเป็นตัวแปรหนึ่งในระบบการรับรู้สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการลดความเป็นไปได้ในการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แม้ว่าจะไม่ได้เป็นตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก็ตาม ซึ่งในส่วนของปัจจัยปกป้องที่ได้มาจากข้อสรุปทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ อันเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมทางสังคมมีดังนี้ การมีความสัมพันธ์ที่ดีหรือมีความผูกพันกับครอบครัว โรงเรียน หรือคนในชุมชน การติดตามสอดส่องพฤติกรรมทางสังคมอย่างเหมาะสมของครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน การกำหนดกฎกติกาบทลงโทษ และการนำมาปฏิบัติจริงอย่างเหมาะสมของครอบครัวและโรงเรียน ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน มีแบบแผนหรือกฎระเบียบที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน เช่น การกำหนดช่วงเวลากลับบ้านเป็นปัจจัยปกป้องที่สำคัญในเพศหญิงอายุ 17-18 ปี (Substance Abuse and Mental Health Services Administration[SAMHSA], 1994: 1-26; Mecks *et al.*, 1995: 9, 12; Wilson and Kolander, 2000: 7; NIDA, 2003: 8-10; Branstrom *et al.*, 2007: 12-18 และจุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์, 2550: 193)

อย่างไรก็ตามตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวดังกล่าวข้างต้นยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการใช้สิ่งเสพติด โดยเฉพาะในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาหรือไม่ หรืออาจจะมีตัวแปรอิสระอื่นเป็นปัจจัยที่สำคัญเพิ่มขึ้น เป็นการทดสอบในสมมติฐานข้อที่ 2

2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาประกอบด้วยตัวแปรเชิงปริมาณจำนวน 8 ตัวแปรและตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีการวัดแบบตัวแปรหุ่น (dummy) จำนวน 3 ตัวแปร รวมตัวแปรอิสระทั้งสิ้น 11 ตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดอักษรย่อเพื่อใช้ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลสมการทำนายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนไว้เช่นเดียวกับตัวแปรอิสระที่ใช้ทดสอบในสมมติฐานข้อที่ 1 ยกเว้นตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีการวัดแบบตัวแปรหุ่น ดังนี้

SUBS_12 แทน การใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (0 = ไม่ใช้ 1 = ใช้)

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่ามีค่าตั้งแต่ .017-.686 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีดังนี้

1) ตัวแปรเพศกับตัวแปรจำนวนปีการศึกษา สถานภาพการศึกษา เจตคติต่อสิ่งเสพติด การรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

2) ตัวแปรอายุกับตัวแปรจำนวนปีการศึกษา สถานภาพการศึกษา รายได้ การรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวอย่าง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

3) ตัวแปรจำนวนปีการศึกษากับตัวแปรรายได้

4) ตัวแปรสถานภาพการศึกษากับตัวแปรรายได้ เจตคติต่อสิ่งเสพติด การรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวอย่าง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

5) ตัวแปรรายได้กับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวอย่าง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

6) ตัวแปรเจตคติต่อสิ่งเสพติดกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

7) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการควบคุมทางสังคมกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคม การรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

8) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการสนับสนุนทางสังคมกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่าง การรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

9) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเป็นตัวแบบอย่างกับตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลัง และการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

10) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลังกับตัวแปรการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีดังนี้

- 1) ตัวแปรเพศกับตัวแปรรายได้
- 2) ตัวแปรอายุกับตัวแปรเจตคติต่อสิ่งเสพติด
- 3) ตัวแปรการรับรู้การปฏิบัติโดยการเสริมพลังกับตัวแปรสถานภาพการศึกษาและรายได้

สำหรับตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ตัวแปรสถานภาพสมรสของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรใด ๆ ตัวแปรเพศไม่มีความสัมพันธ์กับอายุ ตัวแปรอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงการปฏิบัติโดยการเสริมพลัง ตัวแปรรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อสิ่งเสพติด ทั้งนี้ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกิน .800 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแสดงตามตาราง 24 ดังนั้นตัวแปรทุกตัวในการศึกษานี้สามารถใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 คือปัจจัยด้านภูมิหลังและบริบททางสังคม และปัจจัยด้านคุณลักษณะทางจิตสังคมมีความสัมพันธ์กับการใช้และไม่ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งเสนอแบบจำลองการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก เพื่อใช้ในการประมาณค่าดังสมการต่อไปนี้

$$\text{Logit (P)} = \ln \left[\frac{P}{1 - P} \right]$$

$$\ln \left(\frac{P}{1-P} \right) = B + B_1 \text{SEX} + B_2 \text{AGE} + B_3 \text{ED}_Y + B_4 \text{ED}_S + B_5 \text{INC} + \\ B_6 \text{STATUS}_F + B_7 \text{A}_2 + B_8 \text{CON}_2 + B_9 \text{SUP}_2 + B_{10} \\ \text{MOD}_2 + B_{11} \text{EM}_2$$

P = โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์หรือการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

1-P = โอกาสที่จะไม่เกิดเหตุการณ์หรือการไม่ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่
ผ่านมา

ตาราง 24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสำหรับทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 (n = 360)

ตัวแปร	เพศ	อายุ	จำนวนปีการศึกษา	สถานภาพการศึกษ	รายได้	สถานภาพสมรสของพ่อแม่	เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม	การควบคุมทางสังคม	การสนับสนุนทางสังคม	การเป็นตัวแทนอย่าง	การเสริมพลัง
อายุ	.063										
จำนวนปีการศึกษา	-.194**	.357**									
สถานภาพการศึกษา	-.190**	-.685**	.077								
รายได้	.115*	.686**	.304**	-.561**							
สถานภาพสมรสของพ่อแม่	.027	.092	.025	-.013	-.034						
เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม	-.214**	-.135*	.032	.143**	-.095	-.036					
การควบคุมทางสังคม	-.218**	-.251**	.038	.243**	-.193**	.017	.480**				
การสนับสนุนทางสังคม	-.158**	-.162**	.045	.180**	-.190**	.034	.393**	.595**			
การเป็นตัวแทนอย่าง	-.215**	-.262**	.089	.272**	-.177**	.039	.388**	.508**	.297**		
การเสริมพลัง	-.167**	-.046	.091	.129*	-.166*	.085	.289**	.445**	.668**	.236**	
การใช้สิ่งแวดล้อมในช่วง 12 เดือน	.320**	.404**	.075	-.344**	.341**	.045	-.247**	-.355**	-.249**	-.310**	-.229**

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาพบว่าสถิติทดสอบ Model Chi-square มีค่าเท่ากับ 28.755 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาของวัยรุ่นสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระข้างต้นอย่างน้อย 1 ตัว ทั้งนี้เพศและเจตคติต่อสิ่งเสพติดเป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wald = 6.718 และ 5.710 ตามลำดับ) การประเมินสมรรถนะของตัวแบบพิจารณาจากค่า -2 Log likelihood ซึ่งเท่ากับ 137.714 ข้อมูลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ดังตาราง 25

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สิ่งเสพติด ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (n = 162)

ตัวแปรอิสระ	การใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา			
	B	SE	Wald	Exp(B)
เพศ	1.233	.476	6.718*	3.430
อายุ	.085	.098	.754	1.089
จำนวนปีการศึกษา	.088	.060	2.129	1.092
สถานภาพการศึกษา	.660	.659	1.004	1.935
รายได้	.000	.000	.529	1.000
สถานภาพสมรสของพ่อแม่	.476	.451	1.117	1.610
เจตคติต่อสิ่งเสพติด	-.890	.372	5.710*	.411
การควบคุมทางสังคม	-.245	.472	.270	.782
การสนับสนุนทางสังคม	.145	.492	.087	1.156
การเป็นตัวแบบอย่าง	-.161	.509	.100	.851
การเสริมพลัง	-.535	.484	1.219	.586
ค่าคงที่	3.241	2.589	1.4000	25.563

Model Chi-square = 28.755 (p < .01)
-2 Log likelihood = 137.714

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า เพศเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา กล่าวคือวัยรุ่นเพศชายที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศและตัวแปรการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาตามตาราง 24 ดังนี้คือ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าเพศชายมีโอกาสในการใช้สิ่งเสพติดมากกว่า สำหรับเจตคติต่อสิ่งเสพติดเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา กล่าวคือวัยรุ่นที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วมีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติดในระดับต่ำมีโอกาสเป็นผู้ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มากขึ้นด้วย ทั้งนี้ผลการทำนายการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาของวัยรุ่นพบว่าตัวแปรอิสระข้างต้นมีผลต่อการใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา โดยรวมทำนายได้ถูกต้อง 130 คน หรือร้อยละ 80.20 โดยที่กลุ่มไม่ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ทำนายได้ถูกต้องเพียงร้อยละ 20.60 ในขณะที่กลุ่มใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาทำนายได้ถูกต้องมากถึงร้อยละ 96.10 จึงกล่าวได้ว่าสมการทำนายนี้สามารถใช้พยากรณ์การใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาในกลุ่มวัยรุ่นที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วได้โดยที่มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ถูกต้องถึงร้อยละ 80.20 ข้อมูลการทำนายการใช้สิ่งเสพติดตามตาราง 26

ตาราง 26 การทำนายการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (n = 162)

กลุ่มทำนาย	จำนวน	ผลการทำนาย		ร้อยละของการทำนายถูกต้อง
		ไม่ใช้	ใช้	
ไม่ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	34	7	27	20.60
ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา	128	5	123	96.10

หมายเหตุ ร้อยละของความถูกต้องรวมทั้งหมดเท่ากับ 80.20

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการใช้หรือไม่ใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาของวัยรุ่นที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วคือ เพศ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นตัวกำหนดสำคัญ โดยเฉพาะเพศชายที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วมีโอกาสมากขึ้นที่จะเป็นผู้ใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาด้วย และปัจจัยสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งซึ่งจัดเป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมคือเจตคติต่อสิ่งเสพติด โดยเฉพาะการมีเจตคติต่อต้านสิ่งเสพติดในระดับต่ำจะเป็นตัวแปรที่มี

ความสัมพันธ์กับการใช้ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ตามคำอธิบายของทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ตัวแปรเจตคติ อาทิ เจตคติต่อด้านความเบี่ยงเบน หรือเจตคติในจริยธรรม และความยึดมั่นทางศาสนาจัดอยู่ในกลุ่มโครงสร้างด้านการควบคุมซึ่งเป็นตัวแปรที่ควบคุมไม่ให้บุคคลทำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ในทางกลับกันปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดคือ ลักษณะความเชื่อ ความคิด และค่านิยมที่ชื่นชอบสิ่งเสพติด อาทิ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ มีการรับรู้หรือเจตคติทางบวกต่อการใช้สิ่งเสพติด และมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องต่อสิ่งเสพติด มีค่านิยมในการใช้ชีวิตที่เสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติด เช่น ชอบทดลอง ชอบเที่ยวกลางคืนตามแหล่งสถานบันเทิง ใช้สิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย (จิราพร สุวรรณธีรารังกุล, 2542: 26-27) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของประเทศสวีเดนที่พบว่า เจตคติทางบวกต่อแอลกอฮอล์และบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงมากที่สุดต่อพฤติกรรมการใช้สิ่งเสพติดของเพศหญิงอายุ 15-16 ปี ขณะเดียวกันการมีเจตคติทางบวกต่อการห้ามปรามสิ่งเสพติดเป็นปัจจัยป้องกันที่สำคัญมากที่สุดสำหรับเพศหญิงด้วยเช่นกัน แต่สำหรับกลุ่มอายุ 17-18 ปี ปัจจัยที่เป็นตัวทำนายสำคัญที่สุดของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และใช้ยาเสพติดของทั้ง 2 เพศ คือ เจตคติทางบวกต่อแอลกอฮอล์ และการมีเจตคติทางบวกต่อการห้ามปรามสิ่งเสพติดจะเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการใช้สิ่งเสพติดของเพศชาย (Branstrom *et al.*, 2007: 12-18) ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วหากเป็นเพศชาย และผู้ที่เคยใช้สิ่งเสพติดมาแล้วหากมีเจตคติต่อด้านสิ่งเสพติดในระดับต่ำจะเป็นตัวทำนายที่สำคัญสำหรับการใช้สิ่งเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา